

आसाम-मेघालय सीमा विवाद

- आसाम आणि मेघालय यांची 885 किमी लांबीची सीमा आहे. आत्तापर्यंत, त्यांच्या सीमेवर विवादाचे 12 मुद्दे आहेत.
- आसाम-मेघालय सीमा विवाद अप्पर ताराबारी, गझांग राखीव जंगल, हाहिम, लांगपीह, बोर्डुअर, बोकलापारा, नोंगवाह, मातामुर, खानापारा-पिलांगकाटा, देशदेमोराह ब्लॉक I आणि ब्लॉक II, खंडुली आणि रेताचेरा यांचा समावेश आहे.
- आसाम पुनर्रचना कायदा, 1971 अंतर्गत मेघालय हे आसाममधून वेगळे करण्यात आले, या कायद्याला आव्हान दिले गेले, ज्यामुळे वाद निर्माण झाले.

वादाचा मुख्य मुद्दा

- आसाम आणि मेघालय यांच्यातील वादाचा मुख्य मुद्दा हा आसामच्या कामरूप जिल्ह्याच्या सीमेवर असलेल्या पश्चिम गारो हिल्समधील लांगपीह जिल्हा आहे.
- ब्रिटिश वसाहत काळात लांगपीह हा कामरूप जिल्ह्याचा भाग होता परंतु स्वातंत्र्यानंतर तो गारो हिल्स आणि मेघालयचा भाग बनला.
- आसाम हा आसाममधील मिकिर हिल्सचा भाग आपला मानतो.
- मेघालयने मिकीर हिल्सच्या ब्लॉक्स १ आणि २ वर - आता कार्बी आंगलाँग प्रदेश - आसामचा भाग असल्याबद्दल प्रश्न विचारला आहे. मेघालयचे म्हणणे आहे की हे पूर्वीच्या युनायटेड खासी आणि जयंतिया हिल्स जिल्ह्यांचे भाग होते.

विवाद सोडवण्याचे प्रयत्न

- आसाम आणि मेघालय या दोन्ही राज्यांनी सीमा विवाद निवारण समित्यांची स्थापना केली आहे.
- सीमावाद टप्प्याटप्प्याने सोडविण्यासाठी दोन प्रादेशिक समित्या स्थापन करण्याचा निर्णय घेण्यात आला असून सीमावाद सोडवताना पाच बाबींचा विचार केला जाणार आहे.
- त्या म्हणजे ऐतिहासिक तथ्ये, वंश, प्रशासकीय सोयी, मनःस्थिती आणि संबंधित लोकांच्या भावना आणि जमिनीची संलग्नता आहेत.
- पहिल्या टप्प्यात सहा जागा विचारात आहेत. हे ताराबारी, गिजांग, हाहिम, बाकलापारा, खानापारा-पिलांगकाटा आणि राताचेरा आहेत.
- हे विवादित क्षेत्र आसामच्या बाजूला कचार, कामरूप मेट्रो आणि कामरूप ग्रामीण आणि मेघालयच्या बाजूला पश्चिम खासी हिल्स, री भोई जिल्हा आणि पूर्व जयंतिया हिल्सचा भाग आहेत.

आसाम आणि मेघालयाने सीमा विवाद सोडवण्यासाठी करार केला

- ईशान्येसाठी "ऐतिहासिक दिवस" म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या, आसाम आणि मेघालयच्या मुख्यमंत्र्यांनी मंगळवारी केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा यांच्या उपस्थितीत त्यांच्या पाच दशकांपूर्वीच्या आंतरराज्यीय सीमेचा काही भाग सोडवण्यासाठी करारावर स्वाक्षरी केली.
- गेल्या वर्षी जुलैपासून, आसामचे मुख्यमंत्री हिमंता बिस्वा सरमा आणि त्यांचे मेघालय समकक्ष कॉन्ग्रेस संगमा 884 किमी-सीमेवर दीर्घकाळ चाललेला वाद सोडवण्यासाठी चर्चा करत होते.
- गेल्या वर्षी दोन्ही राज्य सरकारांनी वादग्रस्त असलेल्या १२ क्षेत्रांपैकी सहा क्षेत्रे - हहीम, गिझांग, ताराबारी, बोकलापारा, खानपारा-पिलिंगकाटा, रताचेरा - पहिल्या टप्प्यात तोडगा काढण्यासाठी निश्चित केली होती.
- हा करार या वर्षी जानेवारीत दोन्ही राज्यांनी संयुक्तपणे केलेल्या शिफारशींच्या अंतिम संचावर आधारित होता: पहिल्या टप्प्यात तोडगा काढण्यासाठी घेण्यात आलेल्या 36.79 चौरस किमी वादग्रस्त क्षेत्रापैकी आसामला 18.51 चौरस किमी आणि मेघालयला 18.28 चौरस किमीचे पूर्ण नियंत्रण मिळेल.
- पुढच्या टप्प्यात दोन्ही सरकारांच्या प्रतिनिधींच्या उपस्थितीत भारतीय सर्वेक्षणाद्वारे सीमारेषेचे रेखांकन आणि सीमांकन समाविष्ट असेल. त्यानंतर तो मंजूरीसाठी संसदेत ठेवला जाईल.

आसामचे इतर राज्यांसह सीमा विवाद

आसाम-अरुणाचल प्रदेश

- आसामची अरुणाचल प्रदेशशी 804.10 किमीची आंतरराज्य सीमा आहे.
- 1987 मध्ये निर्माण झालेल्या अरुणाचल प्रदेश राज्याचा दावा आहे की पारंपारिकपणे तेथील रहिवाशांच्या मालकीची काही जमीन आसामला देण्यात आली आहे.
- त्रिपक्षीय समितीने आसाममधून अरुणाचलमध्ये काही प्रदेश हस्तांतरित करण्याची शिफारस केली होती.
- तेव्हापासून दोन्ही राज्ये या मुद्द्यावरून सर्वोच्च न्यायालयात लढा देत आहेत. सीमेवरून स्थानिक हिंसाचाराच्या काही घटनांची नोंद झाली आहे.

आसाम-नागालँड

- 1963 मध्ये नागालँडच्या स्थापनेपासून दोन्ही राज्यांमधील सीमा विवाद सुरू आहे. आसामच्या गोलाघाट जिल्ह्याच्या मैदानालगत असलेल्या मेरापानी या छोट्याशा गावावर दोन्ही राज्यांचा दावा आहे. 1960 पासून या प्रदेशात हिंसक चकमकी झाल्याच्या बातम्या येत आहेत.

आसाम-मिझोरम

- मिझोराम हा स्वतंत्र केंद्रशासित प्रदेश म्हणून ओळखल्या जाण्यापूर्वी आणि नंतर दुसरे राज्य बनण्यापूर्वी आसामचा जिल्हा होता. मिझोरामची सीमा आसाममधील कचर, हैलाकांडी आणि करीमगंज जिल्ह्यांसोबत आहे.
- कालांतराने, सीमांकन कुठे असावे याबद्दल दोन्ही राज्यांमध्ये भिन्न धारणा निर्माण होऊ लागल्या.

राज्यांमधील सीमा विवादांबद्दल

केंद्राच्या म्हणण्यानुसार सीमांच्या सीमांकनातून उद्भवणारे सीमा विवाद आहेत आणि यामधील प्रदेशांवरील दावे आणि प्रतिदावे आहेत:

1. आंध्र प्रदेश-ओडिशा
2. हरियाणा-हिमाचल प्रदेश
3. लडाख-हिमाचल प्रदेशचे केंद्रशासित प्रदेश
4. महाराष्ट्र-कर्नाटक,
5. आसाम-अरुणाचल प्रदेश,
6. आसाम-नागालँड
7. आसाम-मेघालय
8. आसाम-मिझोरम

byjusexamprep.com